

**ZÁKON, KTERÝM SE MĚNÍ ZÁKON O DOPLŇKOVÉM PENZIJNÍM SPOŘENÍ A
ZÁKON O DANÍCH Z PŘÍJMU -
PŘEDDŮCHODY VE III. PILÍŘI**

Tento materiál předkládá Ministerstvo financí k projednání na 94. Plenární schůzi RHSD ČR dne 13. října 2011.

Cílem předkládaného materiálu je představit návrh řešení způsobu umožnění tzv. předdůchodů ve III. pilíři penzijního systému. Stávající návrh zákona o doplňkovém penzijním spoření možnost poskytovat penze před dosažením v návrhu stanovené věkové hranice neobsahuje.

V rámci zvažování způsobu zavedení předdůchodů do dobrovolného doplňkového systému je nutné mít na zřeteli, že se jedná o masově rozšířený produkt (v současné podobě ho využívá cca 4,5 mil. účastníků). Každá změna by tedy měla být co nejobecnější, s minimálním počtem výjimek, účastníkům co nejvíce srozumitelná a s co možná nejmenším dopadem na nákladovost systému.

Účastník se již nyní bude muset seznámit se změnami ve III. pilíři. Bude se muset rozhodovat o strategii spoření, zvažovat dané podmínky nároků na dávky atd. Navrhovaný, již nyní poměrně komplexní systém, by tak neměl být dále komplikován. Řešení by nemělo způsobovat neodůvodněnou administrativní zátěž na straně zaměstnavatelů a vytvářet dodatečné zvýšené náklady na správu či kontrolu systému.

Řešení by také nemělo vyžadovat komplikovaný zásah do schváleného zákona o doplňkovém penzijním spoření a klást neodůvodněné požadavky na penzijní společnosti, které by se mohly negativně projevit v rámci transformace a rozběhu nového systému.

Návrh řešení

Po zvážení výše uvedených východisek navrhuje Ministerstvo financí následující variantu řešení, která umožní čerpání penze z doplňkového systému již před dosažením důchodového věku a umožní tak překlenout toto případné složité období pro účastníky.

Navrhuje se nahradit stávající obecnou podmínku pro vznik nároku na dávky, tj. dosažení věku 60 let, podmínkou dosažení věkové hranice odvozené od důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění, čímž budou rovněž reflektovány změny probíhající v I. pilíři.

Nárok na předdůchod, tedy volbu dávky v podobě penze nebo úhrady jednorázového pojistného na penzi poskytovanou životní pojišťovnou, bude mít každý účastník nejdříve 5 let před dosažením jeho důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění. Účastník by se tak ohledně podoby penze rozhodl na základě své individuální situace a potřeb – stávající rozsah druhů penzí je postačující a dostatečně flexibilní.

V rámci umožnění předdůchodu by ovšem účastník nemohl požádat o jednorázové vyrovnání, na které by mu vznikl nárok až dosažením důchodového věku. Pro vznik nároku na jednorázové vyrovnání byla zvolena podmínka dosažení jiné věkové hranice než u penzí, a to

z důvodu naplnění účelu předdůchodu jako dávky, která má být vyplácena podle individuálního uvážení a potřeb účastníka po určité období před dosažením důchodového věku, nebo od určitého období před dosažením důchodového věku, kdy lze předpokládat ztíženou uplatnitelnost účastníka na trhu práce, případně jiné životní obtíže. Navrhované řešení by také umožňovalo kombinaci dávek, která je již ve stávajícím návrhu obsažena, tj. účastník by mohl zvolit výplatu předdůchodu jen z části svých prostředků, kterou si sám určí, a zbývající část by čerpal formou vybrané dávky po dosažení důchodového věku.

Současně návrh řešení rozšiřuje prostor pro vyjednání či stanovení vnitřním předpisem výše příspěvku zaměstnavatele tím, že zvyšuje limit pro osvobození tohoto příspěvku od daně z příjmů na 30 tis. Kč za rok, a to pro všechny zaměstnance.

Na základě požadavků sociálních partnerů vznesených na jednání rozšířené Pracovní skupiny RHSD pro koncepci důchodové reformy a dalších přizvaných účastníků konané dne 3. 10. 2011 se předkládá alternativní návrh, kterým bude řešena daňová podpora spoření ve III. pilíři, a to pro zaměstnance, kteří vykonávají podle zákona upravujícího ochranu veřejného zdraví práci zařazenou do 3. nebo 4. kategorie. Rozhodný okamžik je zafixován na počátku zdaňovacího období, čímž bude plátcí daně, tj. zaměstnavateli, již na počátku každého zdaňovacího období umožněno správně aplikovat roční limit osvobození příjmů zaměstnance z uvedeného titulu. Souhrnný limit, který je uveden pro účely osvobození příjmů od daně z příjmů fyzických osob zaměstnanců v ust. § 6 odst. 9 písm. p) zákona o daních z příjmů se pro vymezenou kategorii zaměstnanců navrhuje zvýšit na 36 000 Kč.

Hlavní změny zákona o doplňkovém penzijním spoření a zákona o daních z příjmů

1. Změna podmínky dosažení stanoveného věku pro vznik nároku na dávky z doplňkového penzijního spoření.

- na penze na určenou dobu a úhradu jednorázového pojistného vzniká nárok dosažením věku o 5 let nižšího než je důchodový věk podle zákona o důchodovém pojištění
- nárok na jednorázové vyrovnání vzniká až dosažením důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění

2. Změna výše limitu osvobození příspěvků zaměstnavatele od daně z příjmů.

- zvýšení na 30 000 Kč ročně pro všechny zaměstnance;
- alternativně, zvýšení na 36 000 Kč ročně pro zaměstnance vykonávající práci zařazenou do 3. nebo 4. kategorie podle zákona upravujícího ochranu veřejného zdraví.

Závěr

Navržené řešení nepůsobí komplikace stanovováním odlišných režimů pro nakládání s různými částmi prostředků v rámci jedné smlouvy, které by ve výsledku vedly k nutné úpravě speciálního smluvního režimu, který by byl složitý pro orientaci účastníků a nedůvodný vzhledem k dosahovanému cíli. Nepřináší žádné specifické nové administrativní či jiné náklady spojené s platbami příspěvků zaměstnavatelů, oddělenou evidencí, kontrolou apod., jako by tomu muselo být při zavedení zvláštního rizikového příspěvku.

Co se týká zvýšení limitu osvobození příspěvku zaměstnavatele od daně z příjmů, nepředpokládá se v současné době výrazný dopad na státní rozpočet. V současnosti pobírá příspěvek zaměstnavatele zhruba čtvrtina účastníků (cca 1,2 mil.). Již nyní není stanovený limit osvobození plně využíván, průměrný měsíční příspěvek zaměstnavatele se pohyboval v roce 2010 kolem 470 Kč (tedy cca 5 600 Kč za rok).

Ministerstvo financí vyšlo tímto návrhem vstříc sociálním partnerům a po náležitém zvážení celé problematiky navrhuje **variantu řešení, které naplňuje požadovaný cíl - umožnění předdůhodů v doplňkovém penzijním spoření. Řešení je jednoduché, efektivní a minimálně zatěžuje účastníky, zaměstnavatele i stát. Bude pak otázkou kolektivního vyjednávání či vnitřního předpisu zaměstnavatele, zda a do jaké míry zaměstnavatelé určitých kategorií zaměstnanců tyto zvýhodní prostřednictvím poskytnutí příspěvku zaměstnavatele.**

Pracovní návrh podoby novel zákona o doplňkovém penzijním spoření a zákona o daních z příjmů. Navrhovaná účinnost - 1. ledna 2013.

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2011,

kterým se mění zákon o doplňkovém penzijním spoření a zákon o daních z příjmů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o doplňkovém penzijním spoření

ČI.I

Zákon č./2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření se mění takto:

1. V § 20 odst. 1 v větě se písmeno c) zrušuje.
2. V § 20 v odstavci 1 písm. a) se slova „60 let“ zrušují a za slovo „účastníka“ se doplňují slova „, který je o pět let nižší, než jeho důchodový věk podle zákona upravujícího důchodové pojištění“.
3. V § 20 se vkládá nový odstavec 3 který zní: „(3) Podmínkou vzniku nároku na dávku uvedenou v § 19 písm. c) účastníkovi je a) dosažení důchodového věku účastníka podle zákona upravujícího důchodové pojištění a b) trvání spořicí doby v délce nejméně 60 kalendářních měsíců; smlouva o doplňkovém penzijním spoření může stanovit delší spořicí dobu, která však nesmí přesáhnout 120 kalendářních měsíců.“. Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.
4. V § 24 odst. 1 písm. a) se za písmeno f) vkládají slova „pokud je žádost o jednorázové vyrovnání podána nejdříve v den dosažení důchodového věku účastníka podle zákona upravujícího důchodové pojištění a účastníkovi z určené části prostředků nebyla zahájena výplata dávky podle § 19 písm. a), b), e) nebo f)“

Vyznačení navrhovaných změn

§ 20

Podmínky pro vznik nároku na některé dávky

- (1) Podmínkou vzniku nároku na dávky uvedené v § 19 písm. a), e), e) a f) je
- a) dosažení ~~60~~ let věku účastníka, **který je o pět let nižší, než jeho důchodový věk podle zákona upravujícího důchodové pojištění a**
 - b) trvání spořicí doby v délce nejméně 60 kalendářních měsíců; smlouva o doplňkovém penzijním spoření může stanovit delší spořicí dobu, která však nesmí přesáhnout 120 kalendářních měsíců.
- (2) Podmínkou vzniku nároku na dávku uvedenou v § 19 písm. b) je přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z důchodového pojištění²⁾ a trvání spořicí doby v délce nejméně 36 kalendářních měsíců; smlouva o doplňkovém penzijním spoření může stanovit delší spořicí dobu, která však nesmí přesáhnout 60 kalendářních měsíců.
- (3) **Podmínkou vzniku nároku na dávku uvedenou v § 19 písm. c) účastníkovi je**
- a) **dosažení důchodového věku účastníka podle zákona upravujícího důchodové pojištění a**
 - b) **trvání spořicí doby v délce nejméně 60 kalendářních měsíců; smlouva o doplňkovém penzijním spoření může stanovit delší spořicí dobu, která však nesmí přesáhnout 120 kalendářních měsíců.**
- (4) Dávky uvedené v § 19 písm. a), b), e) a f) náleží pouze účastníkovi.

§ 24

Jednorázové vyrovnání

- (1) Jednorázové vyrovnání
- a) náleží účastníkovi místo dávek uvedených v § 19 písm. a), b), e) nebo f), **pokud je žádost o jednorázové vyrovnání podána nejdříve v den dosažení důchodového věku účastníka podle zákona upravujícího důchodové pojištění a účastníkovi z určené části prostředků nebyla zahájena výplata dávky podle § 19 písm. a), b), e) nebo f);** účastník může zvolit kombinaci výplaty jednorázového vyrovnání a jedné z dávek uvedených v § 19 písm. a), b), e) nebo f),
 - b) náleží určené osobě, pokud účastník zemřel po dni, ke kterému mu vznikl nárok na dávku uvedených v § 19 a před jejím vyplacením, nebo pokud účastník zemřel a starobní nebo invalidní penze na určenou dobu mu již byla vyplácena; v takovém případě má určená osoba nárok na jednorázové vyrovnání ve výši odpovídající dosud nevyplacené části prostředků účastníka,
 - c) stává se předmětem dědictví, neurčí-li účastník pro případy uvedené v písmeni b) určenou osobu.
- (2) V případě vzniku nároku na jednorázové vyrovnání a po doručení písemné žádosti účastníka o jeho výplatu, penzijní společnost vyplatí jednorázové vyrovnání do konce kalendářního čtvrtletí bezprostředně následujícího po měsíci, na který byl poslední příspěvek účastníka zaplacen.

(3) V případě vzniku nároku na jednorázové vyrovnání určené osobě nebo dědici, vyplatí penzijní společnost jednorázové vyrovnání do jednoho měsíce ode dne doručení písemné žádosti, pokud je prokázána smrt účastníka.

(4) Účastníkovi, kterému vznikl nárok na jednorázové vyrovnání a který před podáním žádosti o jeho výplatu přerušil placení příspěvků účastníka podle § 11, vyplatí penzijní společnost jednorázové vyrovnání do jednoho měsíce ode dne doručení písemné žádosti o jeho výplatu.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o daních z příjmů

Varianta I:

Čl. II

V § 6 odst. 9 písm. p) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 149/1995 Sb., 575/2002 Sb., 362/2003 Sb., 438/2003 Sb., 261/2007 Sb., 306/2008 Sb., 2/2009 Sb., zákona č. 346/2010 Sb. a zákona č. .../.... Sb.¹, se číslo „24 000“ nahrazuje číslem „30 000“.

Vyznačení navrhovaných změn

§ 6 odst. 9

písm. p) platba zaměstnavatele v celkovém úhrnu nejvýše ~~24 000~~ **30 000** Kč ročně jako

1. příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu^{9a}), nebo u penzijní společnosti, příspěvek zaměstnavatele na doplňkové penzijní spoření poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijní společnosti,
2. příspěvek na penzijní pojištění poukázaný ve prospěch jeho zaměstnance na penzijní pojištění u instituce penzijního pojištění, na základě smlouvy uzavřené mezi zaměstnancem a institucí penzijního pojištění, nebo na základě jinak sjednané účasti zaměstnance na penzijním pojištění, za podmínky, že byla sjednána výplata plnění z penzijního pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let, a dále za podmínky, že právo na plnění z penzijního pojištění má zaměstnanec, a v případě smrti zaměstnance jiná osoba, kromě zaměstnavatele, který hradil příspěvek na penzijní pojištění, nebo
3. příspěvek na pojistné, které hradí zaměstnavatel pojišťovně za zaměstnance na jeho pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití, nebo na důchodové pojištění, a to i při sjednání dřívějšího plnění v případě vzniku nároku na starobní důchod, nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, nebo v případě, stane-li se zaměstnanec invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění, nebo v případě smrti (dále jen „soukromé životní pojištění“), na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi zaměstnancem jako pojistníkem a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zákona upravujícího pojišťovnictví, nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie, Norska nebo Islandu, za podmínky, že ve smlouvě byla sjednána výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v

¹ Návrh počítá s přijetím návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření.

roce dosažení věku 60 let, a dále za podmínky, že právo na plnění z pojistných smluv soukromého životního pojištění má pojištěný zaměstnanec, a je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, osoba určená podle zákona upravujícího pojistnou smlouvu, kromě zaměstnavatele, který hradil příspěvek na pojistné,

Varianta II:

Čl. II

V § 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 157/1993 Sb., č. 323/1993 Sb., č. 259/1994 Sb., č. 149/1995 Sb., č. 316/1996 Sb., č. 210/1997 Sb., č. 168/1998 Sb., č. 333/1998 Sb., č. 170/1999 Sb., č. 492/2000 Sb., č. 575/2002 Sb., č. 362/2003 Sb., č. 438/2003 Sb., č. 257/2004 Sb., č. 359/2004 Sb., č. 669/2004 Sb., č. 530/2005 Sb., č. 264/2006 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 362/2007 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 2/2009 Sb., č. 216/2009 Sb., č. 303/2009 Sb., č. 362/2009 Sb. a zákona č. 346/2010 Sb. se doplňuje nový odstavec 18, který zní:

„(18) U zaměstnanců vykonávajících na počátku zdaňovacího období práci, která je podle zákona upravujícího ochranu veřejného zdraví zařazena do třetí nebo čtvrté kategorie, se částka uvedená v odstavci 9 písmenu p) zvyšuje na 36 000 Kč.“